

Educació Social a la Universitat de Barcelona

INTRODUCCIÓ

La diplomatura d'Educació Social de la Universitat de Barcelona s'imparteix des del curs 1992 a la Facultat de Pedagogia. Té 564 persones matriculades i cada any se'n graduen al voltant de 120. La plantilla docent és de 58 professors i professores (dades del curs 1999-2000).

L'ensenyament es va avaluar el curs 1995-1996, quan encara no existia AQU Catalunya ni el Pla nacional d'avaluació, impulsat pel Consell d'Universitats. De fet, fou un dels ensenyaments que participà en el pla pilot d'avaluació institucional, impulsat per la mateixa UB a partir de l'experiència del projecte pilot europeu. El procés representà un canvi a tota la Facultat de Pedagogia, però no es va elaborar un informe de síntesi ni menys encara un pla de millora concret. En aquest sentit, el Comitè d'Avaluació Externa (CAE) suggerí la necessitat de reavaluar l'ensenyament.

En primer lloc, cal posar de manifest que la constitució del Consell d'Estudis ha representat una fita en la trajectòria de la diplomatura, ja que ha permès, a partir de la primera experiència d'avaluació, impulsar el seguiment de les principals recomanacions del procés d'avaluació de l'any 1996 i vetllar per la coherència de l'ensenyament. En aquest context, la participació en el projecte pilot de seguiment del Pla de millora d'AQU Catalunya ha estat adoptada com una possibilitat de dur a terme un projecte a mig camí entre una avaluació de la qualitat i el seguiment d'un pla de millora que, com ja hem dit, no va existir en un sentit estricte.

La cronologia del procés d'avaluació de la diplomatura es pot sintetitzar de la manera següent:

Cronologia del procés

Curs 1995-1996	Avaluació institucional de la qualitat	Autoavaluació	
		Avaluació externa	
Curs 1997-2000	Elaboració i desenvolupament del Pla de millora		
Curs 2001-2002	Seguiment del Pla de millora	Autoavaluació	Setembre de 2002
		Avaluació externa	Desembre de 2002

L'avaluació interna del seguiment l'ha feta un Comitè d'Avaluació Interna (CAI) format, entre d'altres, per les persones que havien participat en l'avaluació interna durant l'any 1996. En el CAE han participat acadèmics de l'àmbit de l'educació social així com un professional del Col·legi d'Educadors i Educadores Socials de Catalunya i un acadèmic expert en metodologia d'avaluació de la qualitat.

El CAE ha valorat positivament la reconducció d'aquest procés, ja que ha permès una normalització dels processos d'avaluació a la diplomatura que ha representat dur a terme una avaluació molt propera a un seguiment extern d'un pla de millora ensems que una reorganització interna dels estudis.

Globalment, el procés s'ha desenvolupat de manera satisfactòria, tot i que no s'ha ajustat a la metodologia d'avaluació del seguiment, i en un clima de col·laboració entre ambdós comitès d'avaluació.

Taula 1. Dades generals. Educació Social a la UB. Cursos 1995-1996 i 1999-2000

	Curs 1995-1996	Curs 1999-2000
Alumnat		
Demanda en 1a opció (via d'accés PAU)	488	407
Alumnat total matriculat	508	564
Evolució de la matrícula i els grups		
Alumnat per grup de 1r curs		
Teoria	94	93
Pràctica	94	93
Alumnat de nou ingrés per grup de 1r curs		
Teoria	80	80
Pràctica	80	80
Alumnat per grup de 1r cicle		
Teoria	82	81
Pràctica	82	81

LA VALORACIÓ DEL PLA DE MILLORA INICIAL

Com ja hem comentat, el procés d'avaluació de 1996 es va dur a terme en un moment i un context d'inexperiència en aquests processos. Així, no existí un informe concret d'autoavaluació. Tanmateix, l'avaluació externa va identificar els punts febles de l'ensenyament i es van fer propostes de millora que no van ser recollides en un pla concret de millora. Ara bé, aquest s'ha concretat *a posteriori* en el mateix informe

intern de seguiment, seguint les recomanacions del Consell d'Estudis.

Pel que fa a les accions de millora desenvolupades –en concret, aquelles a l'abast de la titulació–, a continuació en fem una síntesi valorativa:

1. *Guia de l'estudiant*

L'avaluació va detectar desconeixement per part de l'estudiantat sobre la titulació (aspectes organitzatius i acadèmics) a l'hora de matricular-se. Així, amb l'objectiu d'oferir informació a l'estudiantat sobre les característiques i les normatives de l'ensenyament, es van emprendre un seguit d'accions per millorar la *Guia de l'estudiant*.

En opinió del CAE, les audiències van constatar les millores introduïdes, per bé que es va detectar la necessitat de millorar els punts d'informació electrònica.

2. *Planificació dels crèdits pràctics de les assignatures obligatòries*

El pla d'estudis estableix que un terç de les assignatures s'han de dedicar a activitats pràctiques. Aquest fet suposava que una part important del professorat coincidia a voler realitzar les pràctiques de les diferents assignatures el mateix dia i a la mateixa hora. Aquesta situació generava moltes queixes per part de l'estudiantat i del mateix professorat, que reclamaven més coordinació.

Amb l'objectiu de facilitar la coordinació entre el professorat i també la interrelació entre assignatures es va optar per crear la figura del coordinador o coordinadora de crèdits pràctics.

L'avaluació de seguiment ha posat de manifest que malgrat els intents ambiciosos de coordinació, els resultats no han assolit els objectius previstos. En aquest sentit, el CAE va constatar les dificultats del professorat per treballar col·lectivament i va suggerir la necessitat de continuar esmerçant esforços en aquesta direcció a través de col·laboracions bilaterals.

3. *Desenvolupament de les tutories d'itinerari curricular*

En el marc del Programa de tutories d'itinerari curricular, impulsat a escala de tota la universitat, es van posar en marxa un seguit d'accions per millorar l'acollida a l'estudiantat nou, la seva elecció pel que fa al pràcticum, la planificació dels seus estudis, etc.

L'avaluació ha posat en relleu que a causa de la manca d'itineraris dins de la diplomatura, la tasca dels tutors i tutores ha quedat desdibuixada. D'altra banda, les tutories de primer curs que es van posar en marxa no van reeixir. En aquest sentit, el CAE recomana vincular l'acció tutorial al pràcticum assegurant els recursos necessaris.

4. *Pràcticum*

L'avaluació va detectar punts febles relacionats amb la coordinació, les tutories i la supervisió de l'alumnat que desenvolupava les pràctiques en centres externs. Així, es va posar en marxa un pla per tal de millorar la coordinació amb els centres col·laboradors i definir les funcions i els criteris de supervisió de les pràctiques amb la participació del professorat directament implicat.

Entre altres accions, es van organitzar reunions entre l'equip coordinador i el professorat supervisor del pràcticum per tal d'establir criteris de valoració. Es van dur a terme avaluacions dels centres col·laboradors; es van realitzar reunions anuals amb els tutors i tutores de pràctiques dels centres per intercanviar experiències i clarificar dubtes; s'ha creat l'oficina del pràcticum, etc. En general, el perfeccionament del pràcticum ha estat una de les accions de millora més importants i s'hi han dedicat molts esforços.

Ambdós comitès han constatat, doncs, els avenços fets en l'organització i la gestió del pràcticum, així com la clarificació dels criteris de supervisió. Amb tot, la percepció que en té el professorat i l'alumnat és molt diferent. Així, el professorat va destacar les dificultats per coordinar la supervisió dels centres col·laboradors per l'escassa tradició en aquest tipus d'activitats. Per la seva banda, l'alumnat tenia una percepció menys favorable. El CAE va destacar la necessitat d'establir les accions necessàries perquè el professorat supervisor de les pràctiques externes tingui coneixement i relació propera amb la pràctica professional.

Taula 2. Resultats acadèmics (assignatures obligatòries). Educació Social a la UB. Cursos 1995-1996 i 1999-2000

	Curs 1995-1996	Curs 1999-2000
1r curs		
Taxa d'èxit en la 1a convocatòria	90%	90%
Taxa d'èxit en la 2a convocatòria	83%	84%
Taxa de rendiment	84%	81%
1r cicle		
Taxa d'èxit en la 1a convocatòria	89%	91%
Taxa d'èxit en la 2a convocatòria	80%	88%
Taxa de rendiment	86%	84%
Persones titulades	133	122

5. Desenvolupament de les relacions amb el col·legi professional i amb els sectors professionals

Les relacions amb el col·legi professional s'han impulsat a fi de mantenir la formació actualitzada, reforçar la formació permanent i possibilitar espais d'intercanvi i reflexió. Així, entre altres activitats, s'han organitzat les jornades d'inserció adreçades a l'alumnat de tercer curs.

La valoració que es fa de la col·laboració és molt positiva; tot i això, el CAE recomana millorar la informació a l'abast de l'estudiantat, especialment pel que fa a les sessions d'inserció professional.

6. Desenvolupament de les relacions internacionals

L'obertura cap a Europa és una necessitat de l'ensenyament. Així, per afavorir els intercanvis d'estudiantat s'han posat en marxa mecanismes incentivadors com ara xerrades informatives sobre les universitats de destí, convalidacions, etc. Ara bé, durant la visita externa s'ha confirmat que les principals limitacions per impulsar aquesta línia són la migradesa dels recursos econòmics en forma de beques per a la mobilitat així com el relatiu desconeixement de terceres llengües.

LA VALORACIÓ DE LA SITUACIÓ ACTUAL

La intenció d'aquest apartat no és fer una valoració exhaustiva de l'ensenyament, sinó apuntar els aspectes més rellevants destacats pels comitès d'avaluació.

Pel que fa al context de l'ensenyament, cal destacar que en els vuit anys de trajectòria ha augmentat la demanda i l'ensenyament té molt prestigi. Quant al perfil dels estudis, es constata l'esforç realitzat per tal d'adaptar la tradició del professorat en educació escolar a les noves dimensions de l'educació social. Ara bé, la revisió del pla d'estudis va posar més èmfasi en la reducció del nombre de crèdits que no pas en una reflexió aprofundida sobre les noves exigències socials. En aquest sentit, els graduats i graduades han destacat la necessitat d'incorporar temàtiques com ara l'ètica professional, la violència domèstica, el treball comunitari o la diversitat cultural a l'ensenyament. El CAE ha recomanat, doncs, dur a terme una reflexió sobre l'actual pla de formació per tal d'adaptar-lo a aquestes exigències socials.

Pel que fa a l'estudiantat, l'avaluació ha destacat que el seu perfil és molt adequat als objectius del títol. En general, el rendiment de l'estudiantat és molt alt, estan motivats i tenen una actitud oberta, reflexiva i participativa. Amb tot, l'avaluació ha destacat les dificultats que té l'estudiantat per utilitzar les noves tecnologies.

Quant al professorat, cal destacar l'esforç que s'ha dut a terme per adaptar-se a les exigències de l'Educació Social. Ara bé, el CAE recomana mantenir els esforços en aquesta direcció. D'altra banda, es fa palesa una manca de professorat amb expertesa professional, en especial pel que fa referència a les pràctiques professionals.

Taula 3. Professorat. Educació Social a la UB. Cursos 1995-1996* i 1999-2000

	Curs 1995-1996	Curs 1999-2000
Catedràtics/ques d'universitat	2	1
Professorat titular d'universitat	25	29
Catedràtics/ques d'escola universitària	-	-
Professorat titular d'escola universitària	5	5
Professorat associat	30	21
Altres	3	2

*Dades del curs 1996-1997. Les dades del curs 1995-1996 no estaven disponibles.

LES NOVES PROPOSTES DE MILLORA

El nou Pla de millora s'ha elaborat seguint les recomanacions del protocol d'AQU Catalunya. En opinió del CAE, el nou Pla està ajustat a les necessitats de la titulació; destaca que les accions proposades s'haurien de concretar amb l'ajuda d'indicadors, de manera que se'n pogués fer un seguiment molt més acurat. Així mateix, caldria una identificació concreta de les persones responsables de la seva execució, així com la temporalització prevista.

A tall de resum, les noves propostes de millora van orientades, entre d'altres, a incorporar al pla d'estudis les aportacions que hagin estat fetes pels professionals a partir de la definició dels objectius de la titulació. Així mateix, també està previst promoure la coordinació de matèries relacionades entre si.

Pel que fa al desenvolupament de l'ensenyament, està prevista la reorganització dels crèdits pràctics a partir de les línies de coordinació desenvolupades, amb l'objecte d'establir treballs transversals entre assignatures. Finalment, pel que fa al pràcticum, el Pla de millora apunta una sèrie d'accions encaminades a la seva reorganització i a l'ajustament del perfil del professorat que l'ha de supervisar. D'altra banda, preveu impulsar la tasca de tutorització i seguiment del treball de l'estudiantat.